

Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігі

**Қазақ тілі емлесінің негізгі ережелерінің жобасын
қоғам арасында талқылауға арналған
КӨМЕКШІ ҚҰРАЛ**

2018 жыл

- ➔ қазіргі жазу дәстүрін сақтау
- ➔ өткен жазу тәжірибесін негізге алу
- ➔ жинақы, ықшам жазу

Емле ережелерінің құрылымы

- әріптер
- түбір мен қосымша
- бірге жазылатын сөздер
- бөлек жазылатын сөздер
- дефиспен жазылатын сөздер
- бас әріп
- қысқарған сөздер
- кейбір кирилл әріптері және шеттілдік сөздер
- тасымал

Емле ұстанымы (принципі)

• морфологиялық па, фонематикалық па?

- *доп(ы) ~ добы*
- *кек (і) ~ кегі*
- *қазақ(ы) ~ қазағы*
- *көк(і) ~ көгі*
- *ой(ы)на ~ ойна*
- *бүй(і)рек ~ бүйрек*

Ереже не себептен осылай құрылымдалған?

- қазақ тілінде дауыстылар үндесімді айқындайды;
- дауыстылар әрпі арқылы қай үндесімді таңбалайтынымыз анықталады;
- түбір мен қосымша емлесі арқылы жазу мен ауызша сөз арасы ажыратылады;
- жазылуы қиын орфограммалар емлесі беріледі

Жаңа емледегі жаңалықтар

Төл сөздерде

*aýyl – aýly, daýys – daýsy,
oryn – orny, árip – árpi*

Біріккен сөздер

- *ortaazialyq, jerjuzilik, arampigyladyq, bukilalemdik, jalpyhalyqtyq, ayyzashar, atqaminer; ashatuaqtylar, balyqqorektiler, jalańkózdieler, agashkemirgishter; kespekeshish, sharyabasty, nemketti, sukeisaldy; alypqashpa, baykespe, janbagys, kireberis, kunkoris; ayaqyzdyrgy, ayasuzgi, borioinaq*
- *asiresolshyl; birjutym, birqainatym; kopmandi, kopmúshe; jalpyulttyq, jalpymemlekettik;*

• *aralyq, qumar, jandy, taný, tanym, jai, hat, aqy, ishilik* сөздерімен келген атаулар бірге жазылады: *halyqaralyq; ataqqumar; ultjandy; jaratylystaný; tiltanym; jylyjai; ashyqhat (ashyqhat sylay); zeynetaqy; mekemeishilik; ákimsymaq*

• *shóp, gúl, tiken, japyraq, tamyr, qus, balyq, qurt, jidek, jemis, qat* сияқты жалпы атау болып келетін ботаникалық атаулар бірге жазылады: *emenshóp, qoñyraýshóp; kúmesgúl, qaltagúl; sortiken, shaǵyrtiken; túmejapyraq, sútjapyraq; altyntamyr, beltamyr; totyqus, kókqus; taraqbalyq, qylyshbalyq; qaraqurt, bósirqurt; qyzyljidek, itjidek; tamyrjemis, torjemis; qaraqat, qyzylqat.*

Жаңа емледегі жаңалықтар

2018 жыл

27 қыркүйек

27-қыркүйек

2018-жыл

98-бар

2018-жылы 5-қыркүйекте Ахмет Байтұрсынұлының 146 жылдығы аталды.

Жаңа емледегі жаңалықтар

С о н ы м е н

ҚАЗАҚ ТІЛ ЕМЛЕСІНІҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

- өңірлерге таратылады
- ұсыныс, пікірлер жиналады
- ұсыныстар ескеріледі

□ **Соңғы нұсқа үкімет қаулысымен бекітіледі.**